01 / TÜRKÇE

Halkların İklim Zirvesi Sonuç Bildirgesi

Yaşamı Savunmak, Dünyayı Yeniden Kurmak

Antalya · 15–18 Kasım 2026

Dünyanın bütün halklarına sesleniyoruz!

Bizler, dünyanın farklı coğrafyalarından Antalya'da bir araya gelen işçiler, köylüler, küçük üreticiler, yerli halklar, kadınlar, gençler, ekoloji ve iklim adaleti hareketleri, sendikalar, barış savunucuları, bilim insanları, hak örgütleri ve yaşamı savunan bütün topluluklar olarak Halkların İklim Zirvesi'nde buluştuk.

Bizler Antalya'da yalnızca iklim değişikliğinin sonuçlarını tartışmak için bir araya gelmedik. İklim krizini yaratan toplumsal ve ekonomik ilişkileri değiştirmek, dünyanın farklı yerlerinde sürdürülen mücadeleleri birleştirmek ve başka bir yaşamın maddi koşullarını birlikte kurmak için bir araya geldik.

Felaket ve nekropolitika çağında yaşıyoruz.

Atmosfer ısınıyor, okyanuslar asitleniyor, tatlı su varlıkları tükeniyor, ormanlar yok oluyor, tarım toprakları zehirleniyor ve biyolojik çeşitlilik geri döndürülmesi güç kayıplara uğruyor. Milyonlarca insan açlık, yoksulluk, savaş, zorunlu göç ve güvencesizlik koşullarında yaşamaya çalışıyor.

Uygulama COP'u olarak hatırlanacak diye lanse edilen COP31, şimdiden Paris Antlaşması'nın 1,5°C hedefinin aşılacağının kabullenildiği ve bu hedefin yüzyıl sonuna ertelenmeye çalışıldığı bir zirve olarak tarihe geçti. Oysaki bu değerin aşılacak olması bu aşımın kalıcı olması gerektiği anlamına gelmez. Küresel ısınmanın 1,5°C'de sabit tutulması dahi geri dönülemez ekolojik sonuçlara yol açacakken, bu hedefin bu kararı verenlerin artık hayatta olmayacağı kadar uzak bir tarihe ertelenmesi ve 1,5°C'nin aşılmasının yüzyılın yeni normaline dönüştürülmesi kabul edilemez.

1,5°C ısınma gelecekte yaşanabilecek bir felaketin göstergesi değil, bugün içinde yaşadığımız felaketin kendisidir. Nepal'de sellerin ve heyelanların yol açtığı yıkımın, kaybedilen yaşamların ve yerinden edilen toplulukların gösterdiği gibi, felaket çoktan başladı. Her ek ısınma, yıkımın ağırlaşması ve geri döndürülemez kayıpların artması demektir. Bu sebeple, azaltım hedefleri şirketlerin çıkarları değil doğanın ve halkların ihtiyaçlarına göre yeniden güncellenerek 1,5°C'nin aşılmaması ve ilerleyen dönemde kademeli olarak ısınmanın sınırlandırılarak 1,5°C'nin altına düşülmesinde ısrar edilmelidir.

Bununla birlikte, unutulmamalı ki bu kriz herkesi eşit biçimde etkilemiyor. Kimin yaşayacağının, kimin ölüme, açlığa, susuzluğa ve yerinden edilmeye terk edileceğinin ekonomik ve siyasal iktidar ilişkileri tarafından belirlendiği bir dünyada, iklim krizi de yaşamla ölüm arasındaki eşitsizlikleri derinleştiriyor. Küresel Güney'de olduğu kadar Küresel Kuzey'de de insanlar ayrımcılığa dayalı eşitsizlikler nedeniyle ekolojik yıkımın bedelini daha çok ödüyor.

Felaketlerden kâr elde eden, yıkımı yeni sermaye birikim alanlarına dönüştüren, afetleri olağanüstü yönetim biçimlerini kalıcılaştırmanın ve toplumsal hakları sınırlandırmanın gerekçesi haline getiren politikaları reddediyoruz. Felaketlerin yönetimi adına otoriterleşmeyi, sınırların askerîleştirilmesini ve halkların yaşamlarının gözden çıkarılmasını kabul etmiyoruz.

İklim krizi, kapitalist üretim tarzının doğayı sınırsızca kullanılabilecek bir kaynak, insan emeğini ise maliyeti sürekli düşürülecek bir üretim unsuru olarak ele alan yapısından ayrı düşünülemez. Sermaye birikiminin sürekliliği, gezegenin ekolojik sınırlarıyla ve toplumların insanca yaşama gereksinimleriyle giderek daha derin bir çelişki içine giriyor.

Fosil yakıtlardan hızla çıkmamız ve tatlı su varlıklarını korumamız gereken bu dönemde, kapitalist üretim düzeni içinde hızla büyüyen veri merkezleri çağımızın başlıca ekolojik sorunlarından biri haline gelebilir. Bu merkezlerin artan elektrik talebi, hükümetler üzerinde fosil yakıtlı santrallerin kapatılmasını erteleme, kimi durumlarda ise kapatılan santralleri yeniden devreye alma ya da yenilerini kurma yönünde baskı yaratıyor. Soğutma sistemleri, küresel ısınma ve sanayi kullanımı nedeniyle zaten baskı altında olan tatlı su varlıklarından büyük miktarda su çekebiliyor. Veri merkezleri yenilenebilir elektrikle çalıştığında bile tesislerin ve onları besleyen enerji altyapısının yapımı için gereken minerallerin ve diğer hammaddelerin çıkarılması, Küresel Güney'de ekosistemleri tahrip edebiliyor ve toplulukların yaşam alanlarına zarar verebiliyor. Bu nedenle veri merkezlerinin nasıl enerjiyle besleneceği kadar, ne amaçla ve ne ölçekte kurulacaklarına kimin karar verdiği ve ekolojik bedeli kimin ödediği de tartışılmalıdır.

Bizler iklim krizini yalnızca fosil yakıtların başka enerji kaynaklarıyla değiştirilmesi veya karbon emisyonlarının fiyatlandırılması yoluyla çözülebilecek teknik bir sorun olarak görmüyoruz. Kriz, üretimin ne için yapıldığı, kaynakların nasıl bölüşüldüğü, kararları kimlerin aldığı ve toplumsal yaşamın hangi ihtiyaçlara göre örgütlendiği sorularını gündeme getiriyor.

Anadolu’nun antik düşünce dünyasında hava, su, ateş ve toprak, yaşamı meydana getiren dört temel unsur, “çar anasır” olarak kavranırdı. Bugün hava kirletiliyor, su metalaştırılıyor, toprak şirketlere devrediliyor, ateş savaşların, orman yangınlarının ve aşırı sıcaklıkların yıkıcı gücüne dönüşüyor. Oysa insan, içinde yaşadığı doğanın dışında değildir. Makrokozmosla mikrokozmos, gezegenin yaşam döngüleriyle insan bedeninin ve toplumsal yaşamın sürekliliği birbirine bağlıdır.

Kopenhag'dan Glasgow'a, Belém'den Antalya'ya uzanan halkların iklim mücadelesi de bir süreklilik gösteriyor, bizler de bunun bir parçasıyız. Dünyanın farklı coğrafyalarında gelişen gıda egemenliği, agroekoloji, feminist dönüşüm, emek, barış ve ekolojik adalet mücadelelerinin biriktirdiği deneyimleri ortak bir toplumsal dönüşüm perspektifinde buluşturuyoruz.

I. Doğanın haklarını savunalım, ekokırımı durduralım!

Doğa, insanların kullanımına sunulmuş bir kaynak deposu değildir. Ormanların, nehirlerin, dağların, sulak alanların, denizlerin, toprağın ve bütün canlıların varoluşu birbirine bağlı ekolojik ilişkiler içinde sürdürülür. Doğanın haklarını savunmak, bu ilişkilerin yalnızca ekonomik değerleri üzerinden tanımlanmasına ve şirketlerin kâr beklentilerine tabi kılınmasına karşı çıkmaktır. Bizler insanlığın doğanın bir parçası olduğunu ve tüm canlı varlıklara saygı gösterilmeden yeryüzünde yaşamını sürdüremeyeceğini kabul ediyor, doğanın haklarının hukuken bağlayıcı biçimde tanınmasını talep ediyoruz.

Madencilik, endüstriyel tarım, enerji ve altyapı yatırımları, ormansızlaşma ve rant odaklı kentleşme politikaları ekosistemleri parçalayarak geri döndürülmesi güç tahribatlar yaratmaktadır. Ekolojik yıkım aynı zamanda mülksüzleştirme ve yerinden etme sürecidir. Toprağını kaybeden köylü, balıkçılık alanı kirletilen kıyı topluluğu veya ormanı yok edilen yerli halk yalnızca geçim kaynağını değil; toplumsal ilişkilerini, kültürünü ve tarihsel belleğini de kaybedebilir.

Bir ormanın, kutsal alanın, mezarlığın veya kuşaklar boyunca aktarılan yerel bilginin kaybı yalnızca parasal zarar hesaplarıyla değerlendirilemez. Ekolojik restorasyon, fiziksel çevrenin onarılmasıyla birlikte toplumsal ve kültürel ilişkilerin yeniden kurulmasını da içermelidir.

Ekokırımın ulusal ve uluslararası hukukta suç olarak tanımlanmasını, ağır ekolojik yıkıma neden olan faaliyetlerin durdurulmasını, sorumlu şirketlerin ve kamu otoritelerinin hesap vermesini talep ediyoruz. Yerel toplulukların bilgi edinme, karar alma ve etkili hukuki başvuru hakları güvence altına alınmalı; yerli halkların özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rıza hakkı tanınmalıdır. Ekolojik yıkıma karşı mücadele edenlerin kriminalize edilmesine ve baskı altına alınmasına son verilmelidir.

Yeşil dönüşüm adına doğa talanına son!

Fosil yakıtlardan çıkış adına yeni bir madencilik ve hammadde gaspı dalgası yaratılmasını kabul etmiyoruz. Elektrikli araçlar, bataryalar ve yenilenebilir enerji teknolojileri için artan mineral talebi, özellikle Küresel Güney'de yeni ekolojik tahribatlar ve eşitsiz ticaret ilişkileri yaratmaktadır. Bir coğrafyanın enerji dönüşümü başka bir coğrafyanın yıkımı pahasına gerçekleştirilemez.

Türkiye'de Kazdağları'ndan Akbelen'e, İliç'ten Develi'ye, Varto'dan Diyadin'e uzanan mücadeleler, madencilik ve enerji politikalarının ormanlar, meralar, tarım alanları ve su havzaları üzerindeki etkilerini görünür kılmaktadır. Türkiye'nin iklim zirvesine ev sahipliği yapması, kendi topraklarındaki ekolojik tahribatı ve buna karşı sürdürülen toplumsal direnişleri görünmez kılamaz.

Kritik minerallerin çıkarılması ve ticareti ekolojik sınırlar, emek hakları ve uluslararası adalet ilkelerine tabi olmalıdır. Teknolojik bağımlılıkları ve eşitsiz ticaret ilişkilerini sürdüren fikrî mülkiyet rejimleri dönüştürülmeli, bilimsel bilgi ve teknolojik olanaklar toplumların ortak yararına kullanılmalıdır.

II. Fosil yakıtlardan çıkalım, enerji demokrasisini kuralım!

Kömür, petrol ve fosil gaz üretimi ile tüketimi hızla ve planlı biçimde azaltılmalıdır. Yeni fosil yakıt arama ve çıkarma projelerine son verilmeli, mevcut üretimin tasfiyesi için bilimsel gerekliliklere dayanan bağlayıcı ve adil bir takvim oluşturulmalıdır. Tarihsel olarak en yüksek emisyonlara yol açan ülkeler daha hızlı hareket etmeli, gerekli finansmanı ve teknolojik desteği sağlamalıdır.

Enerji dönüşümünün başarısı yalnızca yenilenebilir enerji kapasitesindeki artışla ölçülemez. Özel enerji tekellerinin denetimindeki bir sistemde yenilenebilir kaynakların yaygınlaşması, enerji yoksulluğunu, bölüşüm eşitsizliklerini veya aşırı kaynak kullanımını kendiliğinden ortadan kaldırmaz.

Enerji üretimi ve dağıtımı toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda, demokratik kamusal denetim altında örgütlenmelidir. Çalışanların, tüketicilerin ve yerel toplulukların karar alma süreçlerine katıldığı kamusal enerji sistemleri, enerji kooperatifleri ve topluluk temelli modeller desteklenmelidir.

Yenilenebilir enerji projeleri de ekolojik sınırları, tarım alanlarını, biyolojik çeşitliliği ve toplulukların haklarını gözetmelidir. Enerji verimliliği politikaları yoksulların temel tüketimlerini kısmak yerine aşırı enerji kullanımına dayanan sektörlerin dönüştürülmesini hedeflemelidir.

Bu dönüşümün gerçekleştirilmesinde işçi sınıfının kolektif gücü belirleyicidir. Üretimi fiilen gerçekleştiren emekçiler, üretimi durdurma, değiştirme ve yeniden örgütleme kapasitesine de

sahiptir. Fosil yakıtlardan çıkışın demokratik planlamaya dayanması, işçilerin yalnızca dönüşümden etkilenen insanlar olarak değil, dönüşümün karar verici özneleri olarak tanınmasını gerektirir.

Nükleerin küçüğü büyüğü olmaz, nükleer tehlikedir! Akkuyu ve Sinop'tan tüm dünyaya nükleer genişlemeyi durduralım!

Elektrik üretimindeki düşük karbon salımı nükleer enerjiyi temiz kılmaz. Küçük modüler reaktörler de büyük santraller de uranyum madenciliğinden kuşaklar boyunca yönetilmesi gereken radyoaktif atıklara kadar ekolojik ve toplumsal bedeller yaratır. Three Mile Island, Çernobil ve Fukuşima kazaları, reaktör kazalarının risklerini ortaya koydu. Çernobil ve Fukuşima'da yerinden edilmek, evleri ve geçim olanaklarını yitirmenin yanı sıra kuşaklar boyunca kurulan toplumsal bağları, kültürel belleği ve toprakla kurulan ilişkiyi de zedeledi. Devletler ve işletmeciler hesap vermeli, uzun vadeli tazminat ve destek sağlamalı, yeniden inşa kararlarını etkilenen topluluklar almalıdır. Akkuyu'nun yapımının durdurulmasını, planlanan Sinop santralinin iptalini ve dünya çapında nükleer genişlemeye son verilmesini talep ediyoruz.

III. Ekolojik yıkım öldürür. Sağlık haktır!

COP31'de sağlık sistemlerinin iklim krizine dayanıklılığı konuşuldu, ama insanları hasta eden üretim biçimlerini değiştirecek bağlayıcı adımlar ortaya konmadı.

Ekolojik yıkım bazen bir selde, bazen de yıllar boyunca soluduğumuz kirli havayla, içtiğimiz zehirli suyla, yok edilen, kirletilen toprakla öldürür. Sağlık, ekokırımdan, barıştan, yoksulların, kırılgan grupların yaşam haklarını gören bir perspektiften bağımsız düşünülemez. Yıkımdan şirketler kâr ederken hastalıkların ve erken ölümlerin yükünü en çok işçiler ve yoksullar taşır. Sağlık hakkı, bizi hasta eden koşulları değiştirebildiğimiz ölçüde, içinde yaşadığımız ekosistemin sağlığını koruyabildiğimiz ölçüde gerçektir. Sağlık hakkı kamucu, eşit, ücretsiz, herkes için erişilebilir, nitelikli bir sağlık sistemiyle gerçektir, hastalandığımızda tedaviye ulaşabildiğimiz kadar gerçektir. Ekolojik yıkımların ve iiklim krizinin yarattığı görünmez kılınan ve önlenebilir ölümlere karşı temiz hava, güvenli su ve güvenli gıda, sağlıklı çalışma koşulları ve herkes için ücretsiz kamusal sağlık hizmeti istiyoruz.

Savaşa değil yaşama bütçe

Savaş ve militarizm ekolojik krizin ayrılmaz parçalarıdır. Silah üretimi ve askerî faaliyetler büyük miktarlarda enerji, hammadde ve kamu kaynağı tüketirken savaşlar kentleri, tarım alanlarını, su altyapısını ve ekosistemleri tahrip etmektedir. Kimyasal kirlilik, patlayıcı kalıntıları, biyolojik çeşitlilik kaybı ve yıkılan altyapıların etkileri, çatışmalar sona erdikten sonra da kuşaklar boyunca devam etmektedir.

Filistin için adalet olmadan iklim adaleti olmaz!

Gazze'de savaş ve işgal, insanlarla birlikte yaşamı mümkün kılan su altyapısını, tarım topraklarını, sağlık tesislerini ve ekosistemleri yok ediyor. İsrail'in Gazze'de gerçekleştirdiği soykırımı, işgali ve zorla yerinden etmeyi kınıyoruz. Şiddetin derhal ve kalıcı olarak durmasını, işgalin sona ermesini, savaş suçları ve insanlığa karşı suçların sorumlularının hesap vermesini ve Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının tanınmasını talep ediyoruz. Filistinli topluluklar, yeni bağımlılıklar yaratmadan ekolojik onarımı ve yeniden inşayı yönetmelidir.

NATO üyelerinin 2035'e kadar millî gelirlerinin yüzde 5'ini savunma ve güvenlikle bağlantılı harcamalara ayırma taahhüdü, iklim finansmanının yetersiz kaldığı bir dünyada bütçe önceliklerini gösteriyor. Askerî harcamalar azaltılmalı, bu kaynaklar iklim finansmanına, kamusal hizmetlere, gıda sistemlerinin dönüşümüne ve ekolojik onarıma aktarılmalıdır. Askerî emisyonlar iklim politikalarına dahil edilmeli, silah sanayisinde çalışanların hakları korunmalıdır.

Sudan'dan Kongo'ya, Ukrayna'dan tüm çatışma coğrafyalarına savaşların, işgallerin ve ekolojik yıkımın sona ermesini istiyoruz. Türkiye'de demokratik barışı ve çatışmanın toplumsal ve ekolojik sonuçlarının giderilmesini savunuyoruz. Barış, bütün halkların özgür ve eşit yaşadığı, hareket özgürlüğünün vatandaşlığa bağlı olmadığı, sınırların olmadığı bir dünyayı gerektirir.

Kürt sorununda barış doğayla da barışı içermelidir!

Kürt sorunu bağlamında yaşanan çatışmaların doğanın canlı ve cansız varlıklarına verdiği zararlar bütünlüklü biçimde belgelenmeli ve bulgular kamuoyuyla paylaşılmalıdır. İçinden geçtiğimiz dönemde silah bırakma sürecinin yeni ve kitlesel doğa talanlarına zemin olarak kullanılmasına izin verilmemelidir. Barışın tesisi için ekoloji örgütlerinin de katıldığı sivil izleme ve uygulama mekanizmaları kurulmalıdır.

Savaşa, militarizme, ırkçılığa ve her türden sömürgeciliğe karşı mücadele, iklim siyasetimizin ayrılmaz parçasıdır. Ekoloji hareketlerinin barış çağrısını yineliyor, mücadelelerimizin deneyimini ve hafızasını Türkiye'deki "Çözüm ve Toplumsal Barış" sürecine taşıyoruz. Bizim için barış, silahların susmasıyla başlar, insanın ve insan dışı doğanın yaşam bulmasıyla kalıcı olur.

IV. Gıda egemenliğini geri istiyoruz!

Gıda sistemleri iiklim krizinin hem nedenlerinden hem sonuçlarından biridir. Endüstriyel tarım, ormansızlaşma, yoğun kimyasal kullanımı, fosil yakıtlara bağımlılık, uzun tedarik zincirleri ve endüstriyel hayvancılık ekolojik tahribatı artırırken kuraklık, seller ve aşırı sıcaklıklar küçük üreticilerin geçim koşullarını ağırlaştırmaktadır.

Gıda egemenliği, halkların kendi gıda ve tarım sistemlerini demokratik biçimde belirleme hakkıdır. Toprak, su, tohum ve üretim araçları üzerinde toplumsal denetimi; köylülerin, tarım işçilerinin, balıkçıların, çobanların ve yerel toplulukların haklarının korunmasını gerektirir.

Agroekoloji, toprak hakkını, yerel bilgiyle bilimsel bilgiyi, feminist mücadeleyi, kolektif örgütlenmeyi ve dayanışma ekonomilerini buluşturan bir toplumsal dönüşüm yoludur. Tarım ve gıda sistemlerinde iklim krizine uyumun temel yaklaşımlarından biri olarak tanınmalı ve kamusal kaynaklarla desteklenmelidir.

Endüstriyel hayvancılığın, ekosistemleri tahrip eden otlatma biçimlerinin ve hayvanların metalaştırılmasının yarattığı yıkıma karşı çıkıyoruz. Hayvan kullanımına dayanmayan ekolojik tarımı ve bitki temelli agroekolojik üretimi destekliyoruz. Kamu teşvikleri, üreticilerin ve işçilerin hakları korunarak bu dönüşüme ve herkesin sağlıklı gıdaya erişimine yönlendirilmelidir. Çoban halkların ve toplulukların geleneksel geçim biçimlerini, dünyanın birçok yerinde sömürgecilikle yaygınlaştırılan ve özellikle tropik orman kaybını körükleyen otlatma biçimlerinden ayrı ele alıyoruz.

Toprağı, suyu ve biyolojik çeşitliliği kirleten, halk sağlığını ve gelecek nesilleri tehdit eden kimyasal bağımlılığı sona erdirilmelidir. Yüksek derecede tehlikeli, kanserojen, üreme sağlığına zarar veren ve endokrin sistemi bozan zehir kullanımı derhal yasaklanmalıdır. Diğer yandan, bu dönüşümün maliyeti küçük üreticilere ve tarım işçilerine yüklenemez. Çiftçilerin gelirini ve refahını güvence altına alan kamusal destekler, teknik eğitim, bağımsız araştırma, kooperatifler ve kamusal alım garantileriyle agroekolojik üretime adil geçiş sağlanmalıdır.

Tohumların şirket tekellerinden kurtarılması, çiftçilerin tohum saklama, çoğaltma ve paylaşma haklarının korunması, yerel üretici ve tüketici ağlarının güçlendirilmesi gereklidir. Sağlıklı, yeterli ve kültürel olarak uygun gıdaya erişim herkes için güvence altına alınmalıdır.

Küresel Güney'de agroekoloji ve tohum egemenliği alanında toplulukların öncülük ettiği girişimler hibe temelli iklim finansmanına doğrudan erişebilmeli ve kaynakların kullanımına karar verebilmelidir. Topluluk tohum bankaları, bütünleşik tarım, yerli halkların geleneksel gıdalarının üretimi ve yerel gıda pazarları bu finansmanla açıkça desteklenmelidir.

V. Su yaşamdır, satılamaz!

İklim krizi aynı zamanda derinleşen bir su krizidir. Kuraklık, değişen yağış rejimleri, yeraltı sularının aşırı kullanımı, kirlilik ve ekosistem tahribatı, insanların ve diğer canlıların suya erişim koşullarını değiştirmektedir.

Su, bütün canlılar için yaşamın koşuludur; piyasa ilişkilerine tabi kılınamaz. Temiz, güvenli ve yeterli suya erişim anayasal ve kamusal güvence altına alınmalıdır. Okullarda, hastanelerde ve

kamusal alanlarda içme suyuna ücretsiz erişim sağlanmalı; su hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı demokratik kamusal yönetim esas alınmalıdır.

Madencilik, sanayi, büyük ölçekli tarım, turizm, veri merkezleri ve yapay zekâ altyapılarının su tüketimleri şeffaf biçimde denetlenmelidir. Yerel toplulukların, üreticilerin ve bilim insanlarının katılımıyla havza bazlı adil su bütçeleri oluşturulmalıdır.

Sulak alanların restorasyonu, nehirlerin ekolojik akışlarının korunması, yağmur suyu hasadı ve kirliliğin kaynağında önlenmesi önceliklendirilmelidir. Sınır aşan sularda hakkaniyetli kullanım, ekolojik bütünlük ve uluslararası işbirliği güçlendirilmelidir.

VI. Çöpü değil, üretimi değiştirelim!

Atık sorunu kapitalist üretim ve tüketim sisteminin yapısal sonuçlarından biridir. Ürünlerin kullanım ömürlerinin bilinçli biçimde kısaltılması, sürekli yeni tüketim ihtiyaçlarının yaratılması, aşırı ambalaj kullanımı ve üretimin toplumsal ihtiyaçlar yerine sermaye birikiminin gerekliliklerine göre örgütlenmesi, giderek artan miktarlarda atık ortaya çıkarmaktadır.

Atık sorununun kalıcı çözümü, planlı eskitmenin kaldırılması ve üretimin gerçek toplumsal ihtiyaçlara, ekolojik sınırlara ve ürünlerin uzun ömürlü kullanımına göre yeniden planlanmasıdır.

Ürünler dayanıklı, onarılabilir, yeniden kullanılabilir ve malzeme tüketimini azaltacak biçimde tasarlanmalıdır. Gereksiz üretim azaltılmalı, üretim kararları şirketlerin kâr beklentilerinden çıkarılarak demokratik toplumsal denetime açılmalıdır.

Atıkların uluslararası dolaşımı küresel eşitsizlikleri yeniden üretmektedir. Yüksek tüketim düzeylerine sahip ülkelerin atıklarını kendi sınırları dışındaki ülkelere ihraç etmesi, üretim ve tüketimin ekolojik maliyetlerini başka halkların yaşam alanlarına aktarmaktadır.

Atıkların üretildikleri ülkelerin dışına ihraç edilmesine son verilmelidir. Hiçbir ülke başka bir ülkenin çöplüğü haline getirilemez. Atık ticaretinin yarattığı eşitsizlikler, küresel üretim ve tüketim ilişkilerinin değiştirilmesiyle ortadan kaldırılabilir.

Tehlikeli gemilerin söküm amacıyla başka ülkelere gönderilmesine ve çevre ile işçi sağlığını tehdit eden gemi söküm faaliyetlerine son verilmelidir. Aliağa gibi gemi söküm merkezlerinde birikmiş ekolojik zararlar giderilmeli; çalışanların gelir, istihdam ve sosyal hakları güvence altına alınmalıdır.

VII. İklim finansmanı bir yükümlülüktür, adil geçişe halklar yön versin!

Küresel Kuzey ülkelerinin, Küresel Güneye yönelik iklim eylemlerini desteklemek üzere yeni ve ilave, öngörülebilir ve yeterli kamu kaynaklı iklim finansmanı sağlama yönündeki hukuki yükümlülüklerinden COP31'de utanç verici biçimde kaçmalarını kınıyoruz.

İklim finansmanı, tarihsel sorumluluğun ve uluslararası adaletin gereğidir. Uluslararası Adalet Divanı'nın 2025 tarihli danışma görüşünde açıkladığı üzere, Paris Anlaşması gelişmiş ülke taraflarına gelişmekte olan ülke taraflarına azaltım ve uyum için finansman sağlama yükümlülüğü getirir. Bu finansman yeterli, öngörülebilir ve doğrudan erişilebilir olmalı, esas olarak kamusal kaynaklardan ve borç yaratmayan hibelerle sağlanmalıdır.

Uyum finansmanı kamusal sağlığa, suya erişime, afet riskinin azaltılmasına, ekolojik onarıma, agroekolojiye, gıda egemenliğine ve güvenli barınmaya yönlendirilmelidir. Yerli halklar, küçük üreticiler ve yerel topluluklar finansmana doğrudan erişebilmeli ve kaynakların kullanımına ilişkin kararlarda yetki sahibi olmalıdır.

Bununla birlikte, tarihsel olarak iklim değişikliğinin sorumlusu değil mağduru olmuş toplumlar için kayıp ve zarar finansmanı, azaltım ve uyum finansmanlarının gölgesinde bırakılmamalıdır. Bu yıl COP31 toplantılarının çeperinde kalan bu gündem yasal bir yükümlülük olarak benimsenerek merkeze alınmalı, tazminatların ödenmesini garanti altına alacak mekanizmalar geliştirilmelidir. Bunun yanı sıra tazminatın ekonomik kayıplarla sınırlı kalmaması sağlanarak, kültürel mirasın, ekosistemlerin, toplumsal bağların ve kuşaklar boyunca aktarılan bilginin kaybı ile sağlık üzerindeki etkiler ve artan ücretsiz bakım yükü de hesaba katılmalıdır. Onarımın öncelikleri etkilenen topluluklar tarafından belirlenmeli ve bu toplulukların kayıp ve zarar finansmanına direk erişimi sağlanmalıdır.

İklim finansmanı yoluyla yeni borç ve bağımlılık ilişkileri yaratılmamalıdır. Küresel Güney'in adaletsiz borçlarının silinmesi, uluslararası finans mimarisinin demokratikleştirilmesi ve iklim teknolojilerinin kamu yararına paylaşılması gereklidir. Fosil yakıt teşvikleri kaldırılmalı; iklim kaynakları savaş endüstrisini, yıkıcı madenciliği ve ekolojik açıdan riskli teknolojileri finanse etmek için kullanılmamalıdır.

COP31'de zengin ülkeler iklim finansmanı yükümlülüklerinden kaçarken, kadınlardan açığı yine kendi emekleriyle kapatmaları, suya ulaşmak için daha uzağa yürümeleri ve her afetten sonra hayatı yeniden kurmaları bekleniyor. Oysa iklim finansmanında doğrudan erişime öncelik verilmeli, iiklim krizinin etkilerine en fazla maruz kalan ve çoğu zaman dışlanan toplulukların ve kişilerin hibelere doğrudan erişimi güçlendirilmelidir. Bu kapsamda özellikle kadınların, kız çocuklarının, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden kişilerin, Yerli Halkların, çocukların ve gençlerin, sakatların, Afrika kökenli toplulukların, işçilerin, ülke içinde yerinden edilmiş

kişilerin ve iklim nedeniyle göç etmek zorunda kalanların hibelere erişimi kolaylaştırılmalıdır. İklim finansmanı, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten ve insan haklarını merkeze alan bir yaklaşımla sağlanmalı, özellikle Yerli Halkların özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rıza hakkına saygı gösterilmeli ve bu hak korunmalıdır.

Adil geçiş enerjiyle sınırlı kalmamalı, madenciliği, sanayiyi, ulaşımı, atık yönetimini ve bakım hizmetlerini de kapsamalıdır. İşçilerin örgütlenme ve toplu pazarlık hakları, gelir güvenceleri ve karar yetkileri korunmalıdır.

Belém'de kararlaştırılan adil geçiş mekanizması bir bilgi paylaşım platformuyla sınırlı kalmamalıdır. COP31'de sendikaların, işçilerin, kadınların, köylülerin, yerli halkların ve etkilenen toplulukların karar yetkisine sahip olduğu, yeterli finansmanı ve uygulama kapasitesi bulunan demokratik bir yapı talep ediyoruz.

Bu mekanizma teknik destek, kapasite geliştirme, teknoloji paylaşımı, finansmana erişim ve topluluk temelli uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağlamalı; uluslararası ticaret, borç ve fikrî mülkiyet rejimlerinin yarattığı yapısal engelleri de ele almalıdır.

Adil geçiş, dünyanın her yerinde kayıtlı ve kayıt dışı çalışan bütün işçilerin örgütlenme ve toplu pazarlık dahil emek haklarını ve sosyal korumaya erişimini güvence altına almalıdır. Tam istihdamı ve herkes için insana yakışır işi hedefleyen bu dönüşüm, güvenceli, nitelikli ve adil ücretli yeni işler yaratmalıdır. İstihdam politikaları, bölgeler, cinsiyetler ve kuşaklar arasındaki eşitsizlikleri gidermeyi ve engellilerin, göçmenlerin ve LGBTİA+'ların işe erişimde ve çalışma yaşamında karşılaştıkları ayrımcılığı ortadan kaldırmayı hedeflemelidir.

Tarım ve gıda sistemleri, Adil Geçiş Mekanizması'nın açık bir önceliği olmalıdır. Toprağa erişimin ve kolektif toprak haklarının korunması, çiftçilerin ve yerli halkların tohumlarını saklama, çoğaltma, kullanma ve paylaşma haklarının güvence altına alınması mekanizmanın görevleri arasında yer almalıdır. Etkilenen topluluklar geçiş planlarının hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinde karar sahibi olmalıdır.

VIII. Sahte çözümleri reddedelim, bağımsız bilimi savunalım!

İklim krizine karşı geliştirilen politikaların bir bölümü, krizi yaratan üretim ve tüketim ilişkilerini değiştirmeden mevcut ekonomik düzenin devamını sağlamaya yöneliktir. Karbon piyasaları, karbon denkleştirme mekanizmaları, doğanın finansallaştırılması, spekülatif karbon giderimi ve büyük ölçekli jeomühendislik uygulamaları, gerçek emisyon azaltımlarının yerine geçirildiklerinde fosil yakıt ekonomisinin ömrünü uzatabilmektedir.

Teknolojik müdahaleler de bütün ekolojik ve toplumsal etkileriyle değerlendirilmelidir. Bir sorunu çözmek üzere geliştirilen teknoloji başka bir sorunu derinleştirebilir. Büyük ölçekli biyoenerji ve karbon giderimi projeleri tarım alanları ve su varlıkları üzerindeki baskıyı

artırabilir; mineral yoğun enerji teknolojileri yeni madencilik faaliyetlerini genişletebilir; deniz jeomühendisliği okyanus ekosistemlerinde uzun vadeli sonuçları belirsiz değişikliklere yol açabilir.

Okyanus gübreleme, okyanus alkalinitesinin yapay olarak artırılması ve deniz biyokütlesinin batırılması gibi uygulamaların ticari olarak yaygınlaştırılmasına karşı ihtiyat ilkesi uygulanmalıdır. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamındaki ilgili kararlar korunmalı; ekolojik açıdan riskli deniz jeomühendisliği projeleri Paris Anlaşması'nın 6. maddesi kapsamındaki karbon piyasalarına dahil edilmemelidir.

İklim krizinin geldiği aşama, mevcut bilimsel hedeflerin ve politika varsayımlarının da eleştirel biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Atmosferik karbondioksit yoğunluğunun 450 ppm düzeyinde tutulmasına dayanan geçmiş güvenlik yaklaşımları, paleoklimatolojik verilerin ortaya koyduğu uzun dönemli geri beslemeler, buz tabakalarının tepkileri ve geri döndürülemez ekolojik dönüşümler karşısında yeterli güvence sağlamamaktadır.

Bilimsel değerlendirmelerin bağımsızlığı güvence altına alınmalıdır. Fosil yakıt şirketlerinin araştırmaları finanse etmesi, bilim insanlarıyla ve uluslararası bilimsel kurumlarla kurdukları ekonomik ilişkiler, çıkar çatışmalarının şeffaf biçimde denetlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Petrol, gaz ve endüstriyel tarım şirketleriyle ekonomik ilişkileri bulunan uzmanların uluslararası iklim değerlendirme süreçlerinde görev alması, bilimsel kurumların bağımsızlığının nasıl korunduğuna ilişkin ciddi sorular doğurmaktadır. Bilimsel gündemin belirlenmesinden araştırmaların finansmanına ve raporların hazırlanmasına kadar bütün süreçlerin şirket çıkarlarından bağımsız biçimde yürütülmesi gerekir.

Araştırma finansmanı şeffaflaştırılmalı, fosil yakıt şirketleriyle ilişkiler açıkça beyan edilmeli, çıkar çatışmaları bağımsız biçimde denetlenmeli ve kamusal araştırma kapasitesi güçlendirilmelidir. Şirketlerin yanıltıcı yeşil dönüşüm iddialarına, iklim dezenformasyonuna ve bilimsel bilginin ticari çıkarlar doğrultusunda kullanılmasına karşı bilgi edinme ve ifade özgürlüğü korunmalıdır.

IX. Kamusal Yol: Hem nefesimiz, hem ekmeğimiz!

İklim krizinin yükünü kimin taşıdığını ve kimin korunabildiğini yapısal eşitsizlikler belirliyor. Bu engelleri üreten politikaları değiştirmek, kamusal hizmetlere ve sosyal korumaya vatandaşlık, ikamet veya çalışma statüsüne bakılmaksızın erişimi güvenceye almak gerekir.

Devletlerin sorumluluğu emekçileri ekmekle nefes arasında sıkıştırmak değil, her ikisini de güvence altına almaktır.

Bizler dünyanın her yerinde, kayıtlı ya da kayıt dışı çalışan tüm işçilerin emek haklarını ve sosyal korumaya erişimini güvence altına alan kamusal bir yol talep ediyoruz. Bu yol, yeni ve

nitelikli işler yaratarak tam istihdamı ve herkes için insan onuruna yakışır işi hedefler. İnsan onuruna yakışır işe erişimde bölgesel, sağlamcı, toplumsal cinsiyete dayalı ve kuşaklar arası eşitsizliklerin giderilmesine, engellilerin, göçmenlerin ve LGBTİA+'ların karşılaştığı engellerin ortadan kaldırılmasına dayanır. İşçileri ve sendikaları bu yolun şekillenmesinde belirleyici söz sahibi kılar. Kamusallık yalnızca devlet mülkiyeti anlamına gelmez. Kamusal finansmanı, demokratik denetimi, çalışanların ve hizmetlerden yararlananların karar alma süreçlerine katılımını, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve herkes için erişilebilirliği kapsar.

Kamusal Yol, sağlığın, eğitimin, barınmanın, gıdanın, suyun, enerjinin ve bakımın birlikte güvence altına alınmasını gerektirir. Kentler de bu haklar temelinde yeniden örgütlenmeli; rant odaklı kentsel dönüşüm yerine güvenli ve erişilebilir konutlar, kamusal ulaşım, yeşil alanlar ve afetlere dayanıklı altyapılar geliştirilmelidir. Kirletici faaliyetlerden çıkış, işçilerin gelir güvencesi, kamusal istihdam, sosyal koruma ve yeniden eğitim haklarıyla birlikte planlanmalıdır. Tehlikeli iklim koşullarında ücret kaybına uğramadan çalışmayı durdurma ve güvenli çalışma koşullarına erişme hakları tanınmalıdır.

Isınma, soğutma, aydınlatma ve gündelik yaşam için gerekli enerjiye erişim, hane halklarının ödeme gücüne bağlı bir ayrıcalık olamaz. Enerji temel bir hak olarak tanınmalı ve enerji yoksulluğu ortadan kaldırılmalıdır.

İşçiler, kirletici sanayilerde çalışmaya devam ederek sağlıklarını kaybetmekle işsiz ve gelirsiz kalmak arasında seçim yapmaya zorlanamaz. Aşırı sıcaklarda, sellerde, yangınlarda ve diğer iklim afetlerinde işlerini kaybetmemek için yaşamlarını tehlikeye atmak zorunda bırakılamaz.

Afetler karşısında yardım değil, hak

Afet planlarında herkesin aynı hareket olanaklarına, gelire, bilgiye ve kamusal hizmetlere erişime sahip olduğu varsayımı, afet öncesi hazırlıklardan tahliye süreçlerine, geçici barınma hizmetlerinden yeniden inşa politikalarına kadar bütün aşamalarda eşitsizlikleri yeniden üretmektedir. Erken uyarı sistemleri görme veya işitme engelli bireyler için erişilebilir olmayabilmekte; tahliye planları hareket kısıtlılığı bulunan insanları dışarıda bırakabilmekte; geçici barınma alanları kadınların, çocukların ve LGBTİ+'ların güvenlik ve mahremiyet ihtiyaçlarını dikkate almayabilmektedir. Yeniden inşa ve destek programları ise mülkiyet sahipliğini esas aldığında kiracıları, kayıt dışı çalışanları, göçmenleri ve ekonomik bağımsızlığı bulunmayan kadınları dışlayabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve evrensel erişilebilirlik, afet yönetiminin bütün aşamalarında bağlayıcı olmalıdır. Risk değerlendirmeleri, erken uyarılar, tahliye planları, sağlık hizmetleri ve yeniden inşa programları, bunlardan etkilenenlerle birlikte tasarlanmalıdır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve şiddete maruz kalanlara güvenli başvuru, koruma ve kesintisiz destek sağlayan mekanizmalar afet öncesinden yeniden inşaya kadar işler durumda olmalıdır.

Afet deneyimleri, kadınların yerel örgütlenmelerinin krizlere hazırlık, müdahale ve iyileşme süreçlerinde hayati rol oynadığını göstermiştir. Bu nedenle yerel iklim politikaları, yalnızca mevcut kadın örgütlerini desteklemekle sınırlı kalmamalı; kadınların yeni örgütlenmeler oluşturmasını da teşvik etmeli ve bunun koşullarını sağlamalıdır.

Afet öncesinde, sırasında ve sonrasında kamusal hakların korunması devletlerin yükümlülüğüdür. Afet öncesinde risklerin azaltılması, güvenli konutların sağlanması, kamusal altyapının güçlendirilmesi ve erişilebilir erken uyarı sistemlerinin kurulması gerekir. Afet sırasında sağlık, barınma, gıda, su, enerji, iletişim ve ulaşım hizmetlerine ayrım gözetilmeksizin erişim sağlanmalıdır. Afet sonrasında insanların borçlandırılmadan güvenli konutlara kavuşması, gelir ve istihdam haklarının korunması, kamusal hizmetlerin yeniden kurulması ve toplumsal yaşamın onarılması esas alınmalıdır.

Afetlerden etkilenen insanların korunması, bağış kampanyalarına, geçici yardımlara veya şirketlerin sosyal sorumluluk programlarına bağımlı hale getirilemez. Afet karşısında korunma, sosyal güvence ve onarım yardım değil, haktır. Bu haklar kamusal bütçelerle, hukuki güvencelerle ve demokratik hesap verebilirlik mekanizmalarıyla desteklenmelidir.

Feminist iklim adaleti: Sorumlusu olmadığımız krizlerin bedelini emeğimizle, bedenlerimizle hayatlarımızla, haklarımızla, hayallerimizle ve geleceğimizle ödemeyeceğiz.

Feminist iklim adaleti, kadınların ve LGBTİ+'ların ağırlaşan eşitsizliklere uyum sağlamasını beklemek yerine bu eşitsizlikleri üreten ekonomik, toplumsal ve siyasal ilişkileri dönüştürmeyi gerektirir. Suya, gıdaya ve enerjiye erişim zorlaştıkça artan ücretsiz bakım yükü kadınların zamanını, gelirini ve ekonomik bağımsızlığını sınırlar. Cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet özellikleri temelindeki ayrımcılık ise LGBTİ+'ların güvenli barınmaya, sağlık hizmetlerine ve sosyal korumaya erişimini engeller. Kadınların ve LGBTİ+'ların bilgisini ve örgütlü mücadelesini iklim politikasının kurucu bir parçası olarak görüyoruz. Kadın, feminist ve LGBTİ+ örgütleri iklim politikalarının hazırlanmasından bütçelerin belirlenmesine ve uygulamanın izlenmesine kadar eşit, güvenli ve etkili karar yetkisine sahip olmalıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık yasağı iklim politikaları ve bütçeleri için bağlayıcı olmalıdır. Kadın ve LGBTİ+ örgütleriyle taban inisiyatiflerinin iklim finansmanına doğrudan erişimi sağlanmalı, bütçelerin dağılımı ve sonuçları ayrıştırılmış verilerle bağımsız biçimde izlenmelidir. Adil geçiş kadınların toprağa ve üretim araçlarına eşit erişimini güçlendirmeli, kadınların ve LGBTİ+'ların güvenceli çalışma, eşit ücret ve gelir güvencesi haklarını korumalıdır.

Bizler iklim krizinin mağduru değil çözümün kurucu öznesiyiz. Kamucu, mor ve yeşil bir dönüşüm için mücadele etmeye devam edeceğiz.

Bakımın toplumsallaştırılması

Bakımın toplumsallaştırılması, sorumluluğun hanelere ve özellikle kadınlara yüklenmesine son vermek demektir. Ücretsiz, erişilebilir ve nitelikli kreşler, yaşlı ve engelli bakım hizmetleri, toplum temelli sağlık ve sosyal destek, iklim uyumunun temel kamusal altyapısı olarak güvenceye alınmalıdır. Bakım emekçilerinin güvenceli istihdamı, insana yakışır ücretleri ve örgütlenme hakları korunmalıdır.

X. Faşizme ve otoriterleşmeye karşı mücadele

Ekolojik yıkım derinleşirken savaş, militarizm ve faşizm de güç kazanıyor. Yaşam alanlarını savunan mücadeleler büyüdükçe, onları bastırmak için kullanılan yöntemler sertleşiyor. Madenlere karşı çıkan köylüler, zehirli koşullarda çalışmayı reddeden işçiler, sularını ve topraklarını savunan yerli halklar, yaşamlarını belirleyen kararlarda söz sahibi olmak istiyor. Şirketler ve hükümetler ise çoğu kez kararları kapalı kapılar ardında alıyor, itirazı suç sayıyor ve yaşam savunucularını hedef gösteriyor.

Türkiye dahil dünyanın dört bir yanında gazeteciler, muhalif siyasetçiler, sendikacılar, insan hakları ve yaşam savunucuları tutuklanıyor, şiddete uğruyor, öldürülüyor. Baskı cezaeviyle sınırlı değil. Türkiye'de binlerce insan kanun hükmünde kararnamelerle işinden edildi. Lehine yargı kararı olduğu hâlde görevine döndürülmeyenler, geçim olanaklarından ve mesleklerini sürdürme hakkından mahrum bırakılarak sivil ölüme mahkûm ediliyor. Haber yaptığı, örgütlendiği, hakkını aradığı ya da iktidara itiraz ettiği için hiç kimsenin özgürlüğünden, geçiminden veya yaşamından edilmesini kabul etmiyoruz.

Savaşlar toprak ve su üzerindeki tahakkümü derinleştirirken aşırı sağ, yoksulluğun, güvencesizliğin ve yerinden edilmenin sorumluluğunu göçmenlere, mültecilere ve ezilen halklara yüklüyor. İklim krizinin sınırları askerîleştirmek ve temel hakları askıya almak için kullanılmasına karşı çıkıyoruz. Ekoloji mücadelesi demokrasi, eşitlik ve adalet talep ediyor. Herkesin haber alma, itiraz etme ve örgütlenme özgürlüğü güvence altında olmalı. Halklar, yaşamlarını ve yaşadıkları yerlerin geleceğini belirleyen kararlarda gerçek yetkiye sahip olmalı.

Antalya'dan, son bir yılda dünyanın onlarca ülkesinde ayağa kalkan halklara selam olsun! Trump'ın otoriter politikalarına karşı sokaklarda kitlesel bir mücadele örgütleyen ve ara seçimlerde de Trump'a güçlü bir yanıt veren ABD halkına, Sırbistan'da uzun soluklu direnişleriyle Vučić'in partisini sandıkta yenilgiye uğratan gençlere, İspanya'da barınma hakkı için genel greve çıkan işçilere selam olsun! Bu mücadeleler, örgütlü halkların en güçlü görünen iktidarları bile geriletebildiğini gösteriyor. Umut veriyor.

Sizin mücadeleniz bizim mücadelemizdir!

XI. Mücadelelerimizi birleştirelim, dünyayı yeniden kuralım!

Halkların İklim Zirvesi'ni yalnızca uluslararası iklim müzakerelerine yönelik bir itiraz alanı olarak görmüyoruz. Antalya'daki buluşmamız, farklı coğrafyalarda yürütülen mücadelelerin ortak bilgi ürettiği, deneyimlerini paylaştığı ve kalıcı dayanışma mekanizmaları geliştirdiği bir sürecin parçasıdır.

Bir köylünün toprağını savunması, bir işçinin güvenli çalışma koşulları ve gelir güvencesi talebi, bir kadının kamusal bakım hizmetlerine erişim mücadelesi, bir halkın işgale ve savaşa karşı özgürlük talebi farklı tarihsel koşullarda ortaya çıkmaktadır. Ancak hepsi, insanların ve toplulukların kendi yaşamlarının koşullarını belirleme hakkıyla ilgilidir.

Bu nedenle mücadelelerimizi birbirinden ayıran sınırları aşmak, ortak kampanyalar geliştirmek ve kalıcı uluslararası dayanışma ağları oluşturmak zorundayız.

İklim müzakerelerini izlemeyi, devletlerin taahhütlerini değerlendirmeyi, şirketlerin faaliyetlerini denetlemeyi ve halkların taleplerini karar alma süreçlerine taşımayı sürdüreceğiz.

İşçi sınıfının üretimi durdurma ve yeniden planlama gücüne, köylülerin ve küçük üreticilerin toprağı ve gıdayı savunma mücadelesine, kadınların yaşamı yeniden üretme ve toplumsal ilişkileri dönüştürme kapasitesine, yerli halkların kolektif deneyimine ve bütün halkların örgütlü dayanışmasına güveniyoruz.

Antalya'dan dünyanın bütün halklarına

İnsanların yaşamlarının piyasa değerine, vatandaşlık statüsüne, sınıfsal konumuna veya coğrafi sınırların hangi tarafında doğduklarına göre farklı biçimlerde korunmasını reddediyoruz.

Dünyanın bütün halklarının özgür, eşit, barış içinde ve sınırların olmadığı bir dünyada yaşayabilmesini savunuyoruz.

Bugünkü ekolojik ve toplumsal kriz kaçınılmaz değildir. Üretimin nasıl örgütleneceği, enerjinin hangi kaynaklardan sağlanacağı, gıdanın nasıl üretileceği, kamusal bütçelerin nereye ayrılacağı ve toplumların kendi gelecekleri hakkında nasıl karar vereceği siyasal tercihlerdir.

Bizim için adalet, geçmişte verilen zararların giderilmesiyle birlikte aynı zararları yeniden üreten ilişkilerin değiştirilmesidir. Barış, halkların özgürlük, eşitlik ve onurlu yaşam koşullarına kavuşmasıdır. Refah, sınırsız tüketim değil, herkesin insanca yaşayabilmesi ve yaşamın kendini yenileme koşullarının korunmasıdır.

Yeryüzü bizden önce vardı, bizden sonra da var olacak. Onu yalnızca bugünün ihtiyaçları için değil, henüz doğmamış kuşaklar ve yaşamı paylaştığımız bütün varlıklar için savunuyoruz.

Önsüz ve sonsuz yeryüzü, aşkın yüzü oluncaya dek…

Mücadelelerimizi birleştirelim. Ortak bilgi üretelim, dayanışma ağlarımızı güçlendirelim, yaşamı savunan mücadeleleri birbirine bağlayalım.

Halkların birbirlerine karşı savaşmak zorunda bırakıldığı değil, ortak sorunlarını birlikte çözebildiği bir dünya kuralım. Bir halkın özgürlüğünü başka bir halkın özgürlüğünün koşulu olarak görelim.

Belém'de yaptığımız çağrıyı tekrarlıyoruz: Dünyanın bütün halkları, birleşin!

Öyle bir dünya kuralım ki bizden sonra gelenler, ekmekle nefes arasında seçim yapmaya zorlandığımızı yalnızca eski hikâyelerden bilsin.

HALKLARIN ORTAK TALEPLERİ

- Fosil yakıtlardan adil, hızlı ve bağlayıcı bir çıkış sağlansın.
- Enerji, su, gıda, barınma, sağlık, eğitim ve bakım temel kamusal haklar olarak güvence altına alınsın.
- Doğanın hakları tanınsın; ekokırım ve yeşil ekstraktivizm durdurulsun.
- 350 ppm'i güvenli bir ekolojik sınır olarak benimseyerek karbondioksit salınımlarında devamlı bir azalma ile küresel ısınma 1,5°C'nin altına düşürülsün.
- İklim finansmanı tarihsel sorumluluk temelinde, yeterli, kamusal, hibe niteliğinde ve doğrudan erişilebilir olsun. Ekonomik olmayan kayıp ve zararlar da tanınsın; ekolojik ve toplumsal onarım güvence altına alınsın.
- Tarımda kimyasal zehirlerin kullanımı yasaklansın; agroekolojik üretim ve gıda egemenliği kamusal olarak desteklensin.
- Akkuyu ve Sinop dahil, nükleer genişleme dünya çapında durdurulsun.
- Fosil yakıtlara bağımlı endüstriyel hayvancılıktan adil biçimde çıkılsın, teşvikler hayvan kullanımına dayanmayan ekolojik tarıma ve bitki temelli agroekolojiye aktarılsın.
- Planlı eskitme kaldırılsın; üretim toplumsal ihtiyaçlara ve ekolojik sınırlara göre demokratik biçimde planlansın.
- Atıkların üretildikleri ülkelerin dışına ihraç edilmesine son verilsin, üretimin planlamasıyla atık üretimi azaltılsın.
- Adil geçişte etkilenen topluluklar karar sahibi olsun. Tarım ve gıda sistemleri önceliklendirilsin, toprak ve tohum hakları korunsun. Tam istihdam ve herkes için insan onuruna yakışır işler sağlansın, bölgeler, toplumsal cinsiyetler ve kuşaklar arasındaki istihdam eşitsizliklerinin yanı sıra engellilerin, göçmenlerin ve LGBTİA+'ların karşılaştığı eşitsizlikler giderilsin.

- Afetlerin öncesinde, sırasında ve sonrasında bütün kamusal haklar korunsun; afet politikaları toplumsal cinsiyet eşitliğine ve evrensel erişilebilirliğe dayansın.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık yasağı iklim politikalarında bağlayıcı olsun, kadın ve LGBTİ+ örgütlerine karar yetkisi ve finansmana doğrudan erişim sağlansın.
- Bakım toplumsallaştırılsın; emekçilerin hem geçim güvencesi hem sağlıklı çevrede çalışma hakkı korunsun.
- Karbon piyasaları, sahte çözümler ve ekolojik açıdan riskli jeomühendislik uygulamaları gerçek emisyon azaltımlarının yerine geçirilmesin.
- İklim bilimi şirketlerin ekonomik çıkarlarından bağımsız, şeffaf ve kamusal denetime açık olsun.
- Savaş bütçeleri kaldırılsın; kaynaklar iklim adaletine, barışa ve kamusal hizmetlere aktarılsın.

İşçilerin ve halkların yaşamlarını, emeklerini ve yaşadıkları yerlerin geleceğini belirleyen kararlarda doğrudan yetki sahibi olduğu gerçek bir demokrasi talep ediyoruz.

Bizler diyoruz ki:

Hem nefes hem ekmek!

Gıda haktır! Su haktır! Enerji haktır! Barınma haktır!

Ekokırıma, savaşa ve sömürüye son!

Yaşasın halkların enternasyonal dayanışması!

Yaşamı savunuyoruz, dünyayı yeniden kuruyoruz!

Sizin savaşınız bizim savaşımız!

Ya basta, artık yeter, edi bese, enough is enough!

Halkların İklim Zirvesi
Antalya, 18 Kasım 2026

02 / ENGLISH

Final Declaration of the Peoples' Climate Summit

Defending Life, Rebuilding the World

Antalya · 15–18 November 2026

We call on the peoples of the world!

We came together at the Peoples' Climate Summit in Antalya from across the world. We are workers, peasants, small-scale producers, Indigenous Peoples, women, young people, ecological and climate justice movements, trade unions, peace advocates, scientists, rights organisations and communities defending life.

We came to Antalya to do more than discuss the consequences of climate change. We came to change the social and economic relations that drive the climate crisis, to bring together struggles from across the world and to build together the material conditions for a different way of life.

We live in an age of disaster and necropolitics.

The atmosphere is warming, oceans are acidifying, freshwater is being depleted, forests are disappearing, farmland is being poisoned and biodiversity is suffering losses that will be hard to reverse. Millions of people are struggling to survive amid hunger, poverty, war, forced migration and insecurity.

COP31 was billed as the "implementation COP". It has already gone down in history as the summit at which governments accepted that the Paris Agreement's 1.5°C target would be exceeded and sought to postpone meeting it until the end of the century. But overshooting the target does not mean the overshoot must be permanent. Even holding global warming at 1.5°C will have irreversible ecological consequences. It is unacceptable to defer the target to a time when those making the decisions will no longer be alive and to make warming above 1.5°C the new normal for this century.

Warming of 1.5°C is no warning of a distant disaster. It is the disaster we are already living through. The devastation caused by floods and landslides in Nepal, the lives lost and the communities displaced show that the disaster has already begun. Every increment of warming deepens the destruction and increases irreversible losses. Emissions reduction targets must therefore be revised to meet the needs of nature and peoples, rather than corporate interests. We must insist on avoiding an overshoot and on progressively bringing warming below 1.5°C.

Nor does this crisis affect everyone equally. In a world where economic and political power determine who gets to live and who is left to die or face hunger, thirst and displacement, the climate crisis deepens inequalities that determine who lives and who dies. In the Global North as in the Global South, people subjected to discrimination bear a disproportionate share of the costs of ecological destruction.

We reject policies that profit from disasters, turn devastation into new opportunities for capital accumulation and use emergencies to entrench exceptional forms of rule and curtail social rights. We reject authoritarianism, militarised borders and the sacrifice of people's lives in the name of disaster management.

The climate crisis cannot be understood apart from a capitalist mode of production that treats nature as something to be used without limit and human labour as an input whose cost must continually be driven down. The drive to keep accumulating capital is increasingly at odds with the planet's ecological limits and with what people need to live in dignity.

At a time when we need to phase out fossil fuels rapidly and protect freshwater ecosystems, the rapid expansion of data centres under capitalism could become one of the defining ecological problems of our time. Their growing demand for electricity puts pressure on governments to delay closing fossil-fuel power plants and, in some cases, to reopen decommissioned plants or build new ones. Cooling systems can draw large volumes of freshwater from bodies of water already under pressure from global warming and industrial use. Even when data centres run on renewable electricity, extracting the minerals and other raw materials needed to build them and the energy infrastructure that powers them can damage ecosystems and the places communities call home in the Global South. We must therefore ask not only how data centres are powered, but also who decides what they are for, at what scale they are built and who bears the ecological cost.

We do not see the climate crisis as a technical problem that can be solved simply by replacing fossil fuels with other energy sources or putting a price on carbon emissions. The crisis raises questions about what production is for, how resources are distributed, who makes decisions and whose needs shape the way society is organised.

In ancient Anatolian thought, air, water, fire and earth were understood as the four elements that make life possible, known as *çar anasır*. Today air is polluted, water is commodified, land

is handed over to corporations, and fire becomes the destructive force of war, wildfires and extreme heat. Yet human beings do not stand outside the nature in which they live. The macrocosm and the microcosm are connected, as are the planet's life cycles, the human body and the continuity of social life.

The peoples' climate struggle, from Copenhagen to Glasgow and from Belém to Antalya, is an ongoing one, and we are part of it. We bring together what struggles for food sovereignty, agroecology, feminist transformation, labour rights, peace and ecological justice have learned across the world, and draw on that experience to build a common vision for social transformation.

I. Defend the rights of nature, stop ecocide!

Nature is not a stockpile placed at humanity's disposal. Forests, rivers, mountains, wetlands, seas, soils and all living beings exist through interconnected ecological relationships. Defending the rights of nature means refusing to define these relationships solely in terms of economic value or to subordinate them to corporate profits. Recognising that humanity is part of nature and cannot survive on Earth unless all living beings are respected, we demand legally binding recognition of the rights of nature.

Mining, industrial agriculture, energy and infrastructure projects, deforestation and urban development driven by land rents fragment ecosystems and cause damage that is difficult to reverse. Ecological destruction also dispossesses and displaces people. Peasants who lose their land, coastal communities whose fishing grounds are polluted and Indigenous Peoples whose forests are destroyed can lose not only their livelihoods, but also their social ties, culture and historical memory.

The loss of a forest, a sacred site, a burial ground or local knowledge passed down through generations cannot be measured in money alone. Ecological restoration must rebuild social and cultural ties as well as repair the physical environment.

We demand that ecocide be recognised as a crime under national and international law, that activities causing severe ecological destruction be stopped and that responsible corporations and public authorities be held to account. Local communities must have guaranteed rights to information, decision-making and effective legal remedies. Indigenous Peoples' right to free, prior and informed consent must be recognised. The criminalisation and repression of those resisting ecological destruction must end.

Stop plundering nature in the name of a green transition!

We reject a new wave of mining and raw material grabs in the name of phasing out fossil fuels. Growing mineral demand for electric vehicles, batteries and renewable energy technologies is

causing fresh ecological damage and deepening unequal trade relations, especially in the Global South. One region's energy transition cannot come at the cost of another's destruction.

In Türkiye, struggles from the Kaz Mountains to Akbelen, from İliç to Develi and from Varto to Diyadin make visible the effects of mining and energy policies on forests, pastures, farmland and watersheds. Hosting a climate summit cannot hide the ecological damage within Türkiye or the movements resisting it.

The extraction and trade of critical minerals must respect ecological limits, labour rights and international justice. Intellectual property regimes that perpetuate technological dependence and unequal trade must be transformed, and scientific knowledge and technology must be used for the common good.

II. Phase out fossil fuels, build energy democracy!

Coal, oil and fossil gas production and consumption must be reduced rapidly through planning. New fossil fuel exploration and extraction projects must end, and a binding and equitable timetable for phasing out existing production must be based on what climate science requires. Countries historically responsible for the highest emissions must move faster and provide the necessary finance and technological support.

The success of the energy transition cannot be measured solely by how much renewable capacity is installed. In a system controlled by private energy monopolies, expanding renewables does not in itself end energy poverty, unequal distribution or excessive resource use.

Energy production and distribution must be organised around social needs under democratic public control. Public energy systems, energy cooperatives and community-led models in which workers, users and local communities take part in decisions must be supported.

Renewable energy projects must also respect ecological limits, farmland, biodiversity and community rights. Energy efficiency policies should transform sectors that use excessive amounts of energy, rather than forcing people on low incomes to cut their basic consumption.

The collective power of the working class is decisive in bringing about this transformation. The workers who carry out production also have the power to stop it, change it and reorganise it. A democratically planned fossil fuel phase-out requires recognising workers as decision-makers in the transformation, not simply as people affected by it.

Nuclear power is dangerous at any scale! Stop nuclear expansion from Akkuyu and Sinop to the rest of the world!

Low carbon emissions from electricity generation do not make nuclear power clean. From uranium mining to radioactive waste that must be managed for generations, small modular reactors and large power plants alike come with ecological and social costs. The accidents at Three Mile Island, Chernobyl and Fukushima exposed the risks of reactor accidents. Displacement after Chernobyl and Fukushima meant losing homes and livelihoods, but also damaged social ties built over generations, cultural memory and people's relationship with the land. Governments and operators must be held accountable and provide long-term compensation and support. Affected communities must make the decisions about reconstruction. We demand a halt to construction at Akkuyu, the cancellation of the planned plant at Sinop and an end to nuclear expansion worldwide.

III. Ecological destruction kills. Health is a right!

COP31 discussed how health systems could withstand the climate crisis, but put forward no binding measures to change the forms of production that make people ill.

Ecological destruction can kill in a single flood or over years of breathing polluted air, drinking poisoned water and living with contaminated and degraded soil. We cannot think about health in isolation from ecocide, peace or the right to life of people living in poverty and those most at risk. Corporations profit from destruction while workers and people living in poverty bear the greatest burden of illness and premature death. The right to health is real only when we can change the conditions that make us ill and protect the health of the ecosystems we live in. It requires a high-quality, equitable public health system that is free and accessible to everyone and provides treatment when we need it. To prevent the deaths caused by ecological destruction and the climate crisis that are so often made invisible, we demand clean air, safe water and food, healthy working conditions and free public healthcare for all.

Fund life, not war

War and militarism are inseparable from the ecological crisis. Arms production and military activity consume vast amounts of energy, raw materials and public funds, while wars destroy cities, farmland, water infrastructure and ecosystems. Chemical pollution, explosive remnants, biodiversity loss and the effects of destroyed infrastructure persist for generations after conflicts end.

There is no climate justice without justice for Palestine!

In Gaza, war and occupation are destroying lives along with the water infrastructure, farmland, health facilities and ecosystems that sustain life. We condemn Israel's genocide in Gaza, the

occupation and forced displacement. We demand an immediate and permanent end to the violence, an end to the occupation, accountability for those responsible for war crimes and crimes against humanity, and recognition of the Palestinian people's right to self-determination. Palestinian communities must lead ecological restoration and reconstruction without being forced into new forms of dependence.

NATO members' pledge to allocate 5% of their GDP to defence and security-related spending by 2035 shows where budget priorities lie in a world that still falls short on climate finance. Military spending must be cut and redirected to climate finance, public services, the transformation of food systems and ecological restoration. Military emissions must be included in climate policies, and the rights of workers in the arms industry must be protected.

From Sudan to Congo, from Ukraine to every region affected by conflict, we call for an end to war, occupation and ecological destruction. In Türkiye, we stand for democratic peace and for redress of the social and ecological harms caused by conflict. Peace requires a world without borders, where all peoples live in freedom and equality and freedom of movement does not depend on citizenship.

Peace in the Kurdish question must also mean peace with nature!

The harm caused by conflict over the Kurdish question to the living and non-living constituents of nature must be fully documented and the findings made public. The current disarmament process must not be used to open the way for new, large-scale plunder of nature. Civilian mechanisms for monitoring and implementing peace must be established with the participation of ecological organisations.

The struggle against war, militarism, racism and every form of colonialism is integral to our climate politics. We renew the ecological movements' call for peace and bring the experience and memory of our struggles into Türkiye's "Resolution and Social Peace" process. For us, peace begins when the guns fall silent and endures when human and other-than-human life can flourish.

IV. We demand food sovereignty!

Food systems both drive the climate crisis and suffer its effects. Industrial agriculture, deforestation, heavy chemical use, dependence on fossil fuels, long supply chains and industrial animal farming intensify ecological destruction, while droughts, floods and extreme heat make it harder for small-scale producers to make a living.

Food sovereignty is the right of peoples to determine their own food and agricultural systems democratically. It requires collective control over land, water, seeds and the means of

production, and protection of the rights of peasants, farmworkers, fishers, pastoralists and local communities.

Agroecology is a path to social transformation that brings together land rights, local and scientific knowledge, feminist struggle, collective organising and solidarity economies. It must be recognised as a central approach to climate adaptation in agriculture and food systems and supported through public funding.

We oppose the destruction caused by industrial animal farming, grazing practices that damage ecosystems and the commodification of animals. We support ecological farming that does not rely on the use of animals and plant-based agroecological production. Public incentives must support this transformation and access to healthy food for all while protecting the rights of producers and workers. We distinguish the traditional livelihoods of pastoral peoples and communities from grazing practices spread by colonialism in many parts of the world, which have fuelled the loss of tropical forests in particular.

Dependence on chemicals that pollute soil and water, harm biodiversity and threaten public health and future generations must end. Highly hazardous pesticides and those that cause cancer, harm reproductive health or disrupt the endocrine system must be banned immediately. Small-scale producers and farmworkers must not bear the cost of this transformation. A just transition to agroecological production must be secured through public support that safeguards farmers' incomes and well-being, technical training, independent research, cooperatives and public purchase guarantees.

Seeds must be freed from corporate monopolies. Farmers' rights to save, reproduce and share seeds must be protected, and local networks of producers and consumers strengthened. Everyone must have guaranteed access to healthy, sufficient and culturally appropriate food.

In the Global South, community-led agroecology and seed sovereignty initiatives must have direct access to grant-based climate finance and the power to decide how it is used. This finance must explicitly support community seed banks, integrated farming, the production of traditional Indigenous foods and local food markets.

V. Water is life. It is not for sale!

The climate crisis is also a deepening water crisis. Drought, changing rainfall patterns, groundwater depletion, pollution and ecosystem destruction are changing how people and other living beings can access water.

Water sustains all life and must not be governed by the market. Access to clean, safe and sufficient water must be guaranteed by constitutional and public protections. Drinking water

must be freely available in schools, hospitals and public spaces. Water services must be democratically and publicly managed, not privatised.

Water use by mining, industry, large-scale agriculture, tourism, data centres and artificial intelligence infrastructure must be monitored transparently. Fair water budgets must be drawn up for each watershed with local communities, producers and scientists.

Wetland restoration, the protection of rivers' ecological flows, rainwater harvesting and pollution prevention at source must be priorities. Equitable use, ecological integrity and international cooperation must be strengthened in the management of transboundary waters.

VI. Change production, not the waste it leaves behind!

Waste is a structural consequence of capitalist production and consumption. Deliberately shortening the lifespan of products, constantly creating new consumer needs, using excessive packaging and organising production around capital accumulation rather than social needs generate ever more waste.

The lasting solution is to end planned obsolescence and reorganise production around actual social needs, ecological limits and a long useful life for products.

Products must be designed to last, to be repaired and reused, and to require fewer materials. Unnecessary production must be reduced, and decisions about what to produce must be brought under democratic social control instead of being driven by corporate profit.

The international movement of waste reproduces global inequalities. When countries with high levels of consumption export their waste, they transfer the ecological costs of production and consumption to the places where other peoples live.

Waste exports must end. No country should become another country's dumping ground. Ending the inequalities created by the waste trade requires changing global relations of production and consumption.

The export of hazardous ships for dismantling must end, as must shipbreaking practices that threaten the environment and workers' health. Accumulated ecological damage in shipbreaking centres such as Aliağa must be repaired, and workers' incomes, employment and social rights guaranteed.

VII. Climate finance is an obligation. Let peoples lead the just transition!

We condemn the Global North countries' shameful evasion at COP31 of their legal obligations to provide new and additional, predictable and adequate public climate finance to support climate action in the Global South.

Climate finance is a matter of historical responsibility and international justice. As the International Court of Justice explained in its 2025 advisory opinion, the Paris Agreement obliges developed country Parties to provide finance to developing country Parties for mitigation and adaptation. This finance must be adequate, predictable and directly accessible, provided primarily from public funds through grants that do not create debt.

Adaptation finance must support public health, access to water, disaster risk reduction, ecological restoration, agroecology, food sovereignty and safe housing. Indigenous Peoples, small-scale producers and local communities must have direct access to finance and the power to decide how it is used.

For societies that have historically borne the impacts of climate change without having caused it, loss and damage finance must not be overshadowed by mitigation and adaptation finance. Sidelined at COP31, it must be recognised as a legal obligation and made a priority, with mechanisms that guarantee payment of compensation. Compensation must not be limited to economic losses. It must also account for the loss of cultural heritage, ecosystems, social ties and knowledge passed down through generations, as well as impacts on health and the growing burden of unpaid care. Affected communities must determine priorities for repair and have direct access to loss and damage finance.

Climate finance must not create new debt and dependency. Unjust debts in the Global South must be cancelled, the international financial architecture democratised and climate technologies shared for the public good. Fossil fuel subsidies must end. Climate funds must not finance the arms industry, destructive mining or ecologically risky technologies.

While rich countries evade their climate finance obligations at COP31, women are once again expected to make up the shortfall with their labour, walk farther for water and rebuild their lives after every disaster. Direct access to climate finance must be a priority, with better access to grants for people and communities most affected by the climate crisis and often excluded from funding. In particular, barriers to grants must be removed for women, girls, people of diverse sexual orientations and gender identities, Indigenous Peoples, children and young people, persons with disabilities, communities of African descent, workers, internally displaced people and people forced to migrate by climate impacts. Climate finance must be gender-responsive

and grounded in human rights. In particular, Indigenous Peoples' right to free, prior and informed consent must be respected and protected.

A just transition must extend beyond energy to mining, industry, transport, waste management and care services. Workers' rights to organise and bargain collectively, to income security and to decision-making power must be protected.

The just transition mechanism agreed in Belém must be more than a platform for sharing information. At COP31 we demand a democratic body with adequate funding and the capacity to act, in which trade unions, workers, women, peasants, Indigenous Peoples and affected communities have decision-making power.

This mechanism must provide technical support, capacity-building, technology sharing and access to finance, and help expand community-led action. It must also address the structural barriers created by international trade, debt and intellectual property regimes.

A just transition must guarantee labour rights and access to social protection for all workers worldwide, in both the formal and informal sectors, including the rights to organise and bargain collectively. It must aim for full employment and decent work for all by creating new, high-quality, secure and fairly paid jobs. Employment policies must close regional, gender and generational gaps and eliminate the discrimination that persons with disabilities, migrants and LGBTQIA+ people face in accessing employment and at work.

Agriculture and food systems must be an explicit priority of the Just Transition Mechanism. Its responsibilities must include protecting access to land and collective land rights, and guaranteeing the rights of farmers and Indigenous Peoples to save, reproduce, use and share their seeds. Affected communities must have decision-making power in designing, implementing and monitoring transition plans.

VIII. Reject false solutions, defend independent science!

Some policies put forward in response to the climate crisis aim to preserve the existing economic order without changing the relations of production and consumption that caused the crisis. Carbon markets, offsetting, the financialisation of nature, speculative carbon removal and large-scale geoengineering can prolong the fossil fuel economy when used in place of real emissions cuts.

Technological interventions must be assessed for their full ecological and social impacts. A technology designed to solve one problem may deepen another. Large-scale bioenergy and carbon removal projects can increase pressure on farmland and freshwater. Mineral-intensive energy technologies can drive an expansion of mining. Marine geoengineering can alter ocean ecosystems in ways whose long-term consequences are uncertain.

The precautionary principle must be applied to the commercial roll-out of practices such as ocean fertilisation, artificial enhancement of ocean alkalinity and the sinking of marine biomass. Relevant decisions under the Convention on Biological Diversity must be upheld, and ecologically risky marine geoengineering projects must not be included in carbon markets under Article 6 of the Paris Agreement.

The severity of the climate crisis also calls for a critical assessment of existing scientific targets and policy assumptions. Earlier safety frameworks that relied on keeping atmospheric carbon dioxide concentrations at 450 ppm do not offer adequate protection in light of palaeoclimate evidence on long-term feedbacks, ice-sheet responses and irreversible ecological changes.

The independence of scientific assessments must be guaranteed. Fossil fuel companies' funding of research and their financial ties to scientists and international scientific institutions make transparent oversight of conflicts of interest essential.

The involvement of experts with financial ties to oil, gas and industrial agriculture companies in international climate assessments raises serious questions about how the independence of scientific institutions is safeguarded. Every stage, from setting research agendas to funding studies and writing reports, must be free from corporate influence.

Research funding must be transparent, ties to fossil fuel companies openly disclosed, conflicts of interest independently monitored and public research capacity strengthened. The right to information and freedom of expression must be protected in the face of corporate greenwashing, climate disinformation and the use of scientific knowledge to serve commercial interests.

IX. The Public Pathway. Both clean air and a livelihood!

Structural inequalities determine who bears the burden of the climate crisis and who is protected. We must change the policies that create these barriers and guarantee access to public services and social protection regardless of citizenship, residency or employment status.

Governments must guarantee workers both a livelihood and clean air, rather than forcing them to choose between the two.

We demand a public pathway that guarantees labour rights and access to social protection for all workers worldwide, whether in formal or informal employment. It aims for full employment and decent work for all by creating new, high-quality jobs. It must close regional, gender and generational gaps, tackle ableism in access to decent work and remove the barriers that persons with disabilities, migrants and LGBTQIA+ people face. Workers and trade unions must have a decisive say in shaping this pathway. A public approach means more than state

ownership. It means public funding, democratic oversight, decision-making by workers and service users, gender equality and accessibility for all.

The Public Pathway requires guaranteeing healthcare, education, housing, food, water, energy and care together. Cities must be reorganised around these rights. Instead of redevelopment driven by land rents, we need safe and accessible housing, public transport, green spaces and disaster-resilient infrastructure. The phase-out of polluting activities must be planned together with income guarantees, public employment, social protection and the right to retraining for workers. Workers must have the right to stop work without loss of pay in dangerous climate conditions and the right to safe working conditions.

Access to the energy needed for heating, cooling, lighting and everyday life must not be a privilege that depends on what a household can afford. Energy must be recognised as a basic right and energy poverty eliminated.

Workers must not be forced to choose between losing their health by staying in polluting industries and losing their jobs and incomes. They must not have to risk their lives in extreme heat, floods, wildfires or other climate disasters to keep their jobs.

In disasters, protection is a right, not charity

Disaster plans that assume everyone has the same mobility, income and access to information and public services reproduce inequality at every stage, from preparedness and evacuation to temporary accommodation and reconstruction. Early warning systems may be inaccessible to people with visual or hearing disabilities. Evacuation plans may leave out people with limited mobility. Temporary shelters may overlook the safety and privacy needs of women, children and LGBTQI+ people. When property ownership determines eligibility, reconstruction and support programmes can exclude tenants, informal workers, migrants and women who lack economic independence.

Gender equality and universal accessibility must be binding requirements at every stage of disaster management. Risk assessments, early warnings, evacuation plans, health services and reconstruction programmes must be designed with those affected. Mechanisms to prevent gender-based violence and provide survivors with safe ways to seek help, protection and uninterrupted support must be in place from preparedness through reconstruction.

Experience has shown that local women’s organising plays a vital role in preparing for, responding to and recovering from disasters. Local climate policies must support existing women’s organisations and create the conditions for women to organise in new ways.

Governments are responsible for protecting public rights before, during and after disasters. Before a disaster, they must reduce risks, provide safe housing, strengthen public infrastructure and establish accessible early warning systems. During a disaster, people must

have access without discrimination to healthcare, shelter, food, water, energy, communications and transport. After a disaster, people must be able to secure safe housing without taking on debt. Income and employment rights must be protected, public services restored and social life rebuilt.

Protection for people affected by disasters cannot depend on donation drives, temporary relief or corporate social responsibility programmes. Disaster protection, social security and recovery are rights, not charity. They must be backed by public budgets, legal guarantees and democratic accountability.

Feminist climate justice. We will not pay for crises we did not cause with our labour, our bodies, our lives, our rights, our dreams or our futures.

Feminist climate justice means transforming the economic, social and political relations that produce inequalities, rather than expecting women and LGBTQI+ people to adapt as those inequalities worsen. As water, food and energy become harder to access, a growing burden of unpaid care takes away women's time, reduces their income and limits their economic independence. Discrimination based on sexual orientation, gender identity or sex characteristics blocks LGBTQI+ people's access to safe housing, healthcare and social protection. The knowledge and organised struggles of women and LGBTQI+ people are integral to climate policy. Women's, feminist and LGBTQI+ organisations must be able to exercise equal and effective decision-making power in safety, from drafting policy and setting budgets to monitoring implementation.

Climate policies and budgets must be subject to binding requirements on gender equality and non-discrimination. Women's and LGBTQI+ organisations and grassroots initiatives must have direct access to climate finance. Allocations and outcomes must be monitored independently using disaggregated data. A just transition must strengthen women's equal access to land and the means of production, and protect the rights of women and LGBTQI+ people to secure employment, equal pay and income security.

We are not merely victims of the climate crisis. We are shaping the solutions. We will continue to fight for a public, purple and green transformation.

Socialise care

Socialising care means ending the practice of leaving responsibility for care to households and to women in particular. Free, accessible, high-quality childcare, care services for older persons and persons with disabilities, community-based healthcare and social support must be guaranteed as essential public infrastructure for climate adaptation. Care workers' rights to secure employment, decent pay and organising must be protected.

X. Fight fascism and authoritarianism

As ecological destruction deepens, war, militarism and fascism gain strength. As movements defending the places where people live grow, so does the repression they face. Peasants resisting mines, workers refusing to work in toxic conditions and Indigenous Peoples defending their waters and lands want a say in the decisions that shape their lives. Corporations and governments too often make decisions behind closed doors, criminalise dissent and target those who defend life.

In Türkiye and around the world, journalists, opposition politicians, trade unionists, human rights defenders and people defending life are arrested, subjected to violence and killed. Repression extends beyond prison. In Türkiye, thousands were dismissed by emergency decrees with the force of law. People who have won court rulings in their favour but have not been reinstated are denied their livelihoods and the right to practise their professions, condemning them to civil death. No one should lose their freedom, livelihood or life for reporting, organising, asserting their rights or challenging those in power.

While wars tighten control over land and water, the far right blames migrants, refugees and oppressed peoples for poverty, insecurity and displacement. We oppose using the climate crisis as a pretext to militarise borders and suspend fundamental rights. The ecological movement demands democracy, equality and justice. Everyone must be free to access information, dissent and organise. Peoples must have real power over the decisions that shape their lives and the future of the places they call home.

From Antalya, we salute the peoples who have risen up in dozens of countries over the past year! We salute the people of the United States who organised mass resistance in the streets to Trump's authoritarian policies and delivered a strong rebuke in the midterm elections. We salute the young people of Serbia whose sustained resistance defeated Vučić's party at the polls, and the workers in Spain who went on general strike for the right to housing. These struggles show that organised peoples can force even seemingly unassailable governments to retreat. They give us hope.

Your struggle is our struggle!

XI. Unite our struggles, rebuild the world!

We see the Peoples' Climate Summit as more than a place to challenge international climate negotiations. Our gathering in Antalya is part of an ongoing effort in which movements across the world produce knowledge together, share their experiences and build lasting forms of solidarity.

A peasant defending their land, a worker demanding safe conditions and income security, a woman fighting for access to public care services and a people demanding freedom from occupation and war act in different historical circumstances. What connects their struggles is the right of people and communities to shape the conditions of their own lives.

We must therefore cross the boundaries that separate our struggles, develop joint campaigns and build lasting networks of international solidarity.

We will continue to monitor climate negotiations, assess governments' commitments, scrutinise corporate activities and bring peoples' demands into decision-making.

We draw strength from the working class's ability to stop and replan production, from peasants and small-scale producers defending land and food, from women's capacity to sustain life and transform social relations, from the collective experience of Indigenous Peoples and from the organised solidarity of all peoples.

From Antalya to the peoples of the world

We reject a world in which people's lives are protected differently according to their market value, citizenship, class or the side of a border on which they were born.

We stand for the right of all peoples to live in freedom, equality and peace in a world without borders.

Today's ecological and social crisis is not inevitable. How production is organised, where energy comes from, how food is produced, what public budgets are spent on and how societies decide their own futures are political choices.

For us, justice means repairing past harm and changing the relations that keep reproducing it. Peace means securing freedom, equality and a life of dignity for all peoples. Well-being is not limitless consumption. It is being able to live in dignity and protecting the conditions that allow life to renew itself.

The Earth was here before us and will be here after us. We defend it not only for the needs of the present, but also for generations yet to be born and for all the beings with whom we share life.

Until the Earth, without beginning or end, becomes the face of love…

Let us unite our struggles. Let us produce knowledge together, strengthen our networks of solidarity and connect the struggles that defend life.

Let us build a world where peoples can solve common problems together instead of being forced to fight one another. Let us recognise that the freedom of each people depends on the freedom of others.

We renew the call we made in Belém. Peoples of the world, unite!

Let us build a world in which those who come after us know only from old stories that we were once forced to choose between clean air and a livelihood.

THE PEOPLES' COMMON DEMANDS

- Ensure a just, rapid and binding phase-out of fossil fuels.
- Guarantee energy, water, food, housing, healthcare, education and care as fundamental public rights.
- Recognise the rights of nature and stop ecocide and green extractivism.
- Adopt 350 ppm as a safe ecological limit and bring global warming below 1.5°C through sustained cuts in carbon dioxide emissions.
- Provide adequate, public and directly accessible grant-based climate finance in line with historical responsibility. Recognise non-economic loss and damage, and guarantee ecological and social repair.
- Ban the use of toxic chemicals in agriculture and provide public support for agroecological production and food sovereignty.
- Stop nuclear expansion worldwide, including at Akkuyu and Sinop.
- Ensure a just phase-out of fossil fuel-dependent industrial animal farming and redirect incentives towards ecological farming that does not rely on the use of animals, and towards plant-based agroecology.
- End planned obsolescence and plan production democratically around social needs and ecological limits.
- End the export of waste from the countries where it is generated and reduce waste through production planning.
- Give affected communities decision-making power in the just transition. Prioritise agriculture and food systems, and protect land and seed rights. Ensure full employment and decent work for all. Close regional, gender and generational employment gaps and address the inequalities faced by persons with disabilities, migrants and LGBTQIA+ people.
- Protect all public rights before, during and after disasters, and base disaster policies on gender equality and universal accessibility.
- Make gender equality and non-discrimination binding in climate policy. Give women's and LGBTQI+ organisations decision-making power and direct access to finance.
- Socialise care and protect workers' livelihoods and their right to work in a healthy environment.

- Do not substitute carbon markets, false solutions or ecologically risky geoengineering for real emissions cuts.
- Keep climate science independent of corporate financial interests, transparent and open to public scrutiny.
- Abolish war budgets and redirect funds to climate justice, peace and public services.

We demand real democracy in which workers and peoples have direct decision-making power over their lives, their labour and the future of the places they call home.

We say:

We want both clean air and a livelihood!

Food is a right! Water is a right! Energy is a right! Housing is a right!

End ecocide, war and exploitation!

Long live the international solidarity of peoples!

We defend life. We are rebuilding the world!

Your fight is our fight!

Ya basta, artık yeter, edi bese, enough is enough!

Peoples' Climate Summit
Antalya, 18 November 2026